

FORORD

Dette nummeret av *Nordlit* har sitt utgangspunkt i Den sjuende internasjonale Hamsun-konferansen, som ble avholdt på UiT – Norges arktiske universitet i september 2019. Temaet for konferansen var Hamsun og grenser/Hamsun and Borders, og temaet ble tolket ulikt i om lag tretti konferansebidrag fra elleve land og satten institusjoner.

Grensetematikken er avgjørende både i Knut Hamsuns liv og i hans forfatterskap. I sine over nitti leveår var han en uvanlig omflakkende forfatter, og flere av bidragene som trykkes her, utforsker geografiske grenseganger i forfatterskapet. Det gjelder for eksempel bidrag om *I Æventyrland* i et grenselandsperspektiv, Hamsuns litterære geografi, skildringene hans av Amerika samt vagabonden som modernitetskritisk figurasjon. Grensene i Hamsuns litteratur angår også forholdet mellom nordmenn og urfolk samt forholdet mellom menneske og natur, og også dette speiles i bidragene.

I denne utgaven av *Nordlit* finner du i tillegg nye lesninger av *Pan*, *Sult*, *Mysterier*, «Hemmelig ve», *Victoria*, *Rosa*, *Markens grøde* og *På gjengrodde stier*. Artiklene tar for seg adaptasjoner, alternative tekstutgaver, resepsjonshistorie, bokhistorie, komparative perspektiver og foretar i tillegg andre former for kontekstualisering. Hamsuns forfatterskap har bidratt til å tøye grensene for vår sjangerforståelse, og dette er representert gjennom bidrag om Hamsun-adaptasjoner i film og på scenen samt skisseestetikken i forfatterskapets tidlige prosa. Vi er dessuten glade for at Hamsun-konferansen og dens tema har blitt tolket til også å omfatte Marie Hamsuns litterære produksjon, da hennes tilstedeværelse og betydning for Hamsuns liv og forfatterskap i stor grad har blitt underkommunisert og/eller antagonisert.

Konferansen i Tromsø ble beriket av to key note-foredrag fra professorene Bibi Jonsson og Ståle Dingstad fra henholdsvis Lunds universitet og Universitetet i Oslo. Jonsson foreleste om nazistisk diktning i Norden, mens Dingstad nærmet seg *Markens grøde* i et bokhistorisk perspektiv. Foredragene deres er omarbeidet til artikler i dette nummeret.

I år er det hundre år siden Hamsun mottok Nobelprisen i litteratur for *Markens grøde*, og debatten om dette verket har blusset opp nok en gang – også utenfor akademien. Denne diskusjonen gjelder blant annet Hamsuns dypt problematiske skildringer av urfolk. Forfatterskapet må forstås ut fra den konteksten det ble til i for over et århundre siden, og deretter fortolkes og drøftes med den moderne tids innsikter og økte forståelse for blant annet samisk identitet. I dette nummeret om grenser har det vært et poeng å åpne for de ulike perspektivene og temaene som forfatterskapet innbyr til, også de som befinner seg i randsonen av hva vi intuitivt eller ideologisk kan si oss enig i eller akseptere. Dette gjelder også Hamsuns stillingtagen under andre verdenskrig. Hamsuns forhold til nazismen er ikke noe vi enkelt kan gjøre oss ferdige med, og flere av bidragene i denne publikasjonen skriver seg inn i den stadig pågående samtalen om hvordan vi skal forstå forholdet mellom Hamsuns politikk og litteraturen hans, og hva det har å si for lesningene våre av forfatterskapet.

Dette nummeret ble til våren og sommeren 2020, da koronaviruset herjet globalt og skapte perioder med stor usikkerhet, også innenfor akademia. Vi opplevde tidvis stengte universiteter parallelt med en oppblomstring av digital kommunikasjon på tvers av landegrensene. I en global tidsalder rammet av pandemi gir dette en tilleggsdimensjon til arbeidet med et særskilt internasjonalt Hamsun-nummer. Av denne grunn er også fagfellenes innsats ekstra høyt verdsatt. Vi har tatt med en liste over majoriteten av fagpersonene som har bidratt med kritiske og konstruktive bidrag for å sikre kvaliteten på de mange, allerede i utgangspunktet gode, bidragene. Fagfellebidrag er oftest usynlige, men svært mange av artikkelforfatterne har med rette påpekt hvordan bidragene er blitt bedre og berikede av nye, verdifulle perspektiver takket være fagfellenes innsats. Som oversikten til sist i dette nummeret viser, har vi hatt fagfeller fra Norge, Sverige, Danmark, Italia, England og USA, og vi takker hver enkelt for arbeidet de har lagt i tilbakemeldingene.

Universitetsmiljøet i Tromsø har prioritert forskning på Hamsuns forfatterskap i mer enn fire tiår, og det er en styrke at dette forskningsmiljøet er i stadig utvikling, blant annet gjennom nye doktorander. Det er med ydmykhet vi som redaksjon har tatt over et ror som har betydd mye for både Tromsø og for Hamsun-forskningen nasjonalt og internasjonalt. Våre gode kolleger Even Arntzen, Nils Magne Knutsen og Henning Howlid Wærp har vært med på å grunnlegge både *Nordlit* og konferansen, og det var Arntzen og Wærp som i 2016 gjorde *Nordlit* til publikasjonen som får huse disse konferansebidragene. Vi bygger videre på deres betydningsfulle innsats.

Som fersk Hamsun-redaksjon har vi fortsatt arbeidet med å se hvilke nye retninger Hamsun-forskningen tar, og på hvilke måter vi kan bidra til denne utviklingen. I tråd med UiTs forskningspolitikk er vi glade for at også denne publikasjonen er internasjonal, med bidrag fra hele ti land, også utenfor Europa. Vi håper denne utviklingen vil fortsette. Vi er også glade og stolte over å kunne presentere flere nye, unge Hamsun-forskere, og over at konferansen og at dette nummeret hadde en overvekt av kvinnelige bidragsytere.

Hamsun-forskningen er ingen øy; den står i høyeste grad i sammenheng med bevegelser og tendenser i øvrig forskning. I dette nummeret finner du derfor tverrestetisk orienterte artikler, *queer*-analyse, økokritikk, bruk av digital humaniora som forskningsverktøy og bidrag som skriver seg inn i forskningsfeltet medisinsk humaniora. Dette siste gjenspeiles av at alle tre redaksjonsmedlemmene av dette nummeret er tilknyttet forskergruppen Health, Art and Society (HAS) ved UiT.

Hver tid har sin Hamsun, og vår tid har mange. Det fremgår av bidragene. Dette bidrar til å gjøre nummeret heterogent og problematiserende. Det bidrar ikke til noen enhetlig eller enkel forståelse av Hamsuns liv og virke – snarere gjenspeiler det kompleksiteten og mangelen på stringens, men også vitaliteten og de stadig nye innfallsvinklene som preger forfatterskapet. Hamsun forstyrrer, skaker og skaper uro, og det er disse elementene som bidrar til at forfatterskapet hundre år etter at Hamsun fikk Nobelprisen i litteratur, fremdeles oppleves friskt og gir grobunn for stadig ny forskning.

God lesning!

Ingri Løkholt Ramberg, Henrik Johnsson, og Linda Hamrin Nesby